

Centre of Business Excellence presents international conference

ILLICIT TOBACCO TRADE-IN TIMES OF CRISIS: WESTERN BALKANS

Sporočilo za javnost

Za takojšnjo objavo!

Raziskovalci projekta PMI Impact ugotavljajo: nelegalna trgovina s tobakom v času varnostne krize in vojne v Ukrajini je resen izziv za države Zahodnega Balkana

Ljubljana, 8. junij 2022 – Nelegalna trgovina v času krize predstavlja izjemno velike vsote izgubljenih davkov, spodbuja kriminalne in teroristične organizacije ter ustvarja številne žrtve in ranljive posameznike. [V okviru mednarodne tematske konference](#), ki jo je organiziral [CPOEF](#) v sodelovanju s pomembnimi regionalnimi strokovnjaki, finančnimi forenziki, predstavniki organov pregona, ministrstev za notranje zadeve in finančnih uprav držav iz Zahodnega Balkana, so predstavili kriminalne poti, dimenzijo škodljivih praks in nujne ukrepe za preprečitev in zmanjševanje posledic nelegalne trgovine s tobakom.

Raziskovalni projekt, ki je vključeval tudi finančne forenzike, je vodila Univerza v Ljubljani, sodelovali pa sta tudi ekipi raziskovalcev [Univerze v Leuvnu](#) ter raziskovalcev [Univerze Nazarbayev](#) iz Kazahstana, saj je bil eden izmed ciljev projekta **identificirati ključne okoliščine za razvoj nelegalne trgovine s tobakom ter identificirati najbolj pomembne tihotapske poti v Aziji, Evropi ter regiji Zahodnega Balkana**.

Drugi cilj projekta je bila identifikacija učinkovitih pristopov in orodja za boj proti nelegalni trgovini s cigaretami, s tem da so za primerjavo raziskovalci vzeli tiste države, ki so na tem področju učinkovite, uspešne in imajo temu primerno tudi ustrezne strokovne in zakonske podlage.

Tretji cilj projekta je bila **nadgradnja kompetenc in znanja na področju odkrivanja nelegalne trgovine s tobakom**. Tako so v osmih državah Zahodnega Balkana pripravili izobraževanja in delavnice za strokovnjake, predstavnike ministrstev za notranje zadeve ter predstavnike obmejnih organov pregona in carine. Konkretno znanje in strokovno opolnomočenje ekip na terenu za preprečevanje tihotapljenja s tobakom po celem Zahodnem Balkanu je bil tudi pomemben praktičen doprinos tega projekta.

Vodilni raziskovalec na projektu PMI Impact je bil **prof. dr. Jože P. Damjan** iz Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, ki je ob zaključku projekta povedal: »*Ugotovili smo, da so idealni razlogi za razmah nelegalne trgovine s cigaretami sledeči: visoka cena, razlike v prihodkih, delujoč trg sive ekonomije in vzpostavljene nelegalne poti. Na podlagi agregatnih podatkov in njihove analize po državah, smo na primer za Slovenijo ugotovili, da kar 2/3 nelegalnih cigaret v Sloveniji izvirajo iz Srbije, Bosne in Hercegovine, Turčije in Grčije. Za ostale države v regiji smo ugotovili, da je v največji meri izvor nelegalnih cigaret Ukrajina, Rusija, Romunija in Bolgarija.*

Prof. dr. Tjaša Redek, je v raziskovalni ekipi proučevala izziv nelegalne trgovine s tobakom za državne institucije, saj poleg spodbujanja kriminala in izgubljenih prihodkov, pomeni dodatno nevarnost za zdravje, saj nelegalne cigarete lahko vsebujejo še dodatne, nepreverjene in bistveno bolj škodljive snovi, ki ogrožajo zdravje. Izpostavila je obstoječe formalne globalne omejitve in protokole, ki jih je pri omejevanju tobačne

industrije implementiral [WHO FCTC](#) in vključujejo tudi vidike boja proti nelegalni trgovini s cigareti. Poudarila je specifične nelegalne trgovine s cigareti v zahodni Evropi, Balkanu in Aziji ter obstoječo grožnjo za povezavo z organiziranim kriminalom (narkotiki, orožje, belo blago). Zato, da se z nelegalno trgovino sploh lahko spopademo, moramo razumeti delovanje kriminalnih združb, ki pa v vsaki od navedenih regij delujejo specifično. Izpostavila je pomen dobro pripravljenih ključnih dveh instituciji pregona na terenu – to sta Policija in Finančna uprava. Predstavnik slednje, **Katarina Blaznik in Dušan Pečnik**, oba **FURS**, sta izpostavila konkretne primere iz prakse odkrivanja kriminalnih dejanj in zasega nelegalne proizvodnje ali trgovine z rezanim tobakom ter cigareti v Sloveniji.

Konferenca se je zaključila z **okroglo mizo predstavnikov organov pregona** iz regije, kjer so sodelovali: **Dušan Pečnik** – FURS, Slovenija, **Livija Panić Miletić** – državna tožilka iz Subotice, Srbija, **Milena Milivojević** – Vladna nadzorna pisarna za sredstva EU, Srbija in **Davor Iljkić** – direktor Službe za preprečevanje prevar pri Hrvaškem skladu za rekonstrukcijo. Okroglo mizo je vodila **Sandra Damjan**, ugledna in priznana strokovnjakinja za finančno forenziko v regiji ter raziskovalka. Panelisti so v dinamični in izkustveni diskusiji – ki se je dotaknila identificiranih načinov tihotapljenja, poti, vzrokov in aktualnega negativnega vpliva vojne v Ukrajini – opozorili na zaskrbljujoč razmah tega problema v bodoče. Izpostavili so, da je pri učinkovitem boju s kriminalnimi združbami in nelegalno trgovino s cigareti nujno pristopiti s strani vseh deležnikov, z multidisciplinarnimi znanji in kompetencami, kjer je v dialog o preprečevanju nelegalne trgovine vključena tudi industrija.

PMI Impact je [globalna iniciativa](#) podjetja Philip Morris, katere cilj je odkrivanje in zmanjševanje nelegalne trgovine s tobakom ter prepoznavanje vseh negativnih posledic za posameznike, družine in skupnosti. Del teh prizadevanj je tudi spodbujanje raziskovalnih projektov in tako je bil CPOEF leta 2019 izbran za izvajalca poglobljene analize vpliva učinkov nelegalne trgovine s tobakom med Evropo in Azijo.

Ogled konference je možen na tej [povezavi](#).

Več informacij:

Monika Lapanja, CPOEF

email: monika.lapanja@ef.uni-lj.si